

Tantárgy:	Történelem
------------------	------------

Évfolyam:	6.
------------------	----

Időkeret:	2	óra/hét	72	óra/év
------------------	----------	----------------	-----------	---------------

Témakörök óraszámai:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Képek és portrék a középkori magyar állam virágkorából	10
Új látóhatárok	9
Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből	12
Élet a kora újkori Magyarországon	6
Forradalmak kora	5
A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora	13
Projektek	8
Rendszerezés, mérés-értékelés	9
Összes óraszám	72

TÉMAKÖR: Képek és portrék a magyar állam virágkorából

ÓRASZÁM: 10 óra

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok	Fejlesztési feladatok
Magyar királyportrék a 14–15. századból	<ul style="list-style-type: none"> Károly és az aranyforint. Nagy Lajos, a hódító. Luxemburgi Zsigmond, a császár. 	<p>Fogalmak: aranyforint, kormányzó, végvár, szekérvár, zsoldos.</p> <p>Személyek: I. (Anjou) Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, I. (Hunyadi) Mátyás.</p>	<ul style="list-style-type: none"> A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése. Tematikus térkép értelmezése és/vagy térképvázlat készítése Nagy
Hunyadi János, a törökverő	<ul style="list-style-type: none"> Hunyadi János, a sokoldalú hadvezér. 		

	<ul style="list-style-type: none"> • A nándorfehérvári diadal. 	<p>Kronológia: 1335 a visegrádi királytalálkozó, 1456 a nándorfehérvári diadal, 1458–1490 Mátyás uralkodása.</p> <p>Topográfia: Lengyelország, Oszmán Birodalom, Csehország, Nándorfehérvár., Buda, Mohács</p>	<p>Lajos hódításairól/Hunyadi János hadjáratairól.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése. • A gótikus és a reneszánsz stílus építészeti emlékei Magyarországon. • A középkori Buda műemlékei. • Mátyás visegrádi palotája. A corvinák.
Hunyadi Mátyás, a reneszánsz uralkodó	<ul style="list-style-type: none"> • Mondák és történetek Mátyás királyról. • A fekete sereg. • Mátyás reneszánsz udvara. 		
Egy középkori város élete	<ul style="list-style-type: none"> • Buda a virágzó középkorban + helytörténet 	<p>Fogalmak: önkormányzat, nemzetiségek, piac, városi kiváltságok, vám</p>	<p>Életmódtörténet – annak megismerése, milyen módon éltek a virágzó középkor hétköznapi emberei</p>

TEVÉKENYSÉGEK

- A korszak kiemelkedő alakjait ábrázoló képek gyűjtése, rendszerezése az egyes uralkodócsaládok szerint.
- A nándorfehérvári csata rekonstruálása (ábra, térképvázlat, kép, film, animáció segítségével).
- Mátyás, a reneszánsz uralkodó – beszámoló készítése a királyi udvarban tett képzeletbeli látogatásról.
- Látogatás a visegrádi várban és/vagy királyi palotában.
- Történelmi események feldolgozása mai szövegek és rövid korabeli források alapján.
- Lelet és rekonstrukció összevetése.
- Uralkodók és politikájuk jellemzése.

TÉMAKÖR: Új látóhatárok

ÓRASZÁM: 9 óra

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok	Fejlesztési feladatok
A földrajzi felfedezések	<ul style="list-style-type: none"> • A felfedezők útjai. • A felfedezések hatása az európai (és amerikai) életre • A világkereskedelem kialakulása. 	<p>Fogalmak: gyarmat, manufaktúra, tőkés, bérmunkás, kapitalizmus, bank, tőzsde, részvény, reformáció,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A nagy felfedezők útjainak bemutatása térképen. • A céhek és a manufaktúrák összehasonlítása.

	<ul style="list-style-type: none"> Gyarmatosítás Amerikában: az őslakosság sorsa, ültetvények és rabszolgák. 	református, evangélikus, ellenreformáció és katolikus megújulás, jezsuiták, vallási türelem, felvilágosodás.	<ul style="list-style-type: none"> A világkereskedelem útvonalainak bemutatása térkép segítségével. A reformáció és katolikus megújulás hatásának feltárása az anyanyelvi kultúra és oktatás területén. Érvelés a vallási türelem mellett. Képes élményszerű ismeretek szerzésére a kora újkori „fényes udvarokról”.
Korai kapitalizmus	<ul style="list-style-type: none"> A tőkés gazdálkodás kibontakozása és a polgárosodó életmód. A manufaktúrák, a világkereskedelem kialakulása. Az első bankok és tőzsdék. 	<p>Személyek: Kolumbusz Kristóf, Magellán, Luther Márton, Kálvin János, Károli Gáspár, Pázmány Péter, Kopernikusz.</p>	
A vallási megújulás	<ul style="list-style-type: none"> Egyházi reformtörekvések a kora újkorban. Reformáció és katolikus megújulás. Az anyanyelvi kultúra és oktatás felvirágzása magyar példák alapján. Vallási türelem Erdélyben. 	<p>Kronológia: 1492 Amerika felfedezése, 1517 a reformáció kezdete.</p> <p>1776 Függetlenségi Nyilatkozat</p>	
Az új világkép kialakulása	<ul style="list-style-type: none"> A természettudományok fejlődése: a kopernikuszi fordulat. A középkort felváltó világkép: a felvilágosodás. 	<p>Topográfia: Spanyolország, India, Kína, London, Sáropatak.</p> <p>USA, 13 gyarmat, Washington</p>	
Az észak-amerikai gyarmatok függetlenségi harca. Az Egyesült Államok létrejötte.	<ul style="list-style-type: none"> Az USA történetének kezdetei Az USA politikai működése 	Washington, Függetlenségi Nyilatkozat, alkotmány	<ul style="list-style-type: none"> Részletek népszerű témához kapcsolódó játékfilmekből Forráselemzés: Függetlenségi Nyilatkozat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Olyan termékek gyűjtése, amelyek a földrajzi felfedezéseknek köszönhetően kerültek a világkereskedelembé.
- A saját településen (vagy környékén) található különböző felekezetekhez tartozó templomok megtekintése.
- Információk gyűjtése a magyar reformáció néhány képviselőjéről.
- Egy természettudós (pl. Kopernikusz, Newton) életének és munkásságának bemutatása: plakáton, prezentációval, kiselőadáson.

- Táblázat készítése a középkor és az újkor világképének összehasonlításához megadott szempontok alapján.
- A barokk stílus jellegzetességei. A versailles-i palota és Szentpétervár. A barokk legnagyobb mesterei.
- Igény felkeltése múzeumok, várak felkeresésére.

TÉMAKÖR: Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből

ÓRASZÁM: 12 óra

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok	Fejlesztés feladatok
A török háborúk hősei	<ul style="list-style-type: none"> • II. Lajos és a mohácsi csata. • Buda eleste és az ország három részre szakadása. • A várháborúk hősei (pl. Dobó; Zrínyi, a szigetvári hős). 	Fogalmak: szultán, janicsár, török hódoltság, kuruc, labanc, szabadságharc, trónfosztás.	<ul style="list-style-type: none"> • A mohácsi csata eseményeinek rekonstruálása animációs film és térkép alapján. • A három részre szakadt ország és a fontosabb török hadjáratok bemutatása tematikus térképen.
Bocskai, Bethlen és Zrínyi	<ul style="list-style-type: none"> • Bocskai István fejedelem, a hajdúk vezére. • Bethlen Gábor, Erdély fejedelme. • Zrínyi Miklós, a költő és hadvezér. • Buda visszavétele: a török kiűzése. 	Személyek: I. Szulejmán, II. Lajos, Dobó István, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér), II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia.	<ul style="list-style-type: none"> • A török- és Habsburg-ellenes harcok hőseiről szóló történetek elbeszélése, irodalmi szövegek felidézése. • Képek, ábrázolások gyűjtése és azonosítása, filmrészletek értelmezése a törökellenes háborúk hőseiről és eseményeiről.
II. Rákóczi Ferenc és szabadságharca	<ul style="list-style-type: none"> • Rákóczi fordultatos életpályája Munkácsról Rodostóig. • Történetek a Rákóczi-szabadságharc idejéből. • A szatmári béke: függetlenség helyett megbékélés a birodalommal. 	Kronológia: 1526 a mohácsi csata, 1541 Buda eleste, 1552 Eger védelme, 1686 Buda visszafoglalása, 1703–1711 a Rákóczi-szabadságharc.	<ul style="list-style-type: none"> • A három részre szakadt ország térképének értelmezése. • Annak a bemutatása, hogy milyen hatással volt a török uralom Magyarország fejlődésére.
Mária Terézia	<ul style="list-style-type: none"> • Mária Terézia, a családanya és uralkodó. • Intézkedései Magyarországon. • A magyar huszárok 	Topográfia: Mohács, Eger, Erdélyi Fejedelemség,	<ul style="list-style-type: none"> • II. Rákóczi Ferenc életútjának és

	és a berlini huszárcsíny. <ul style="list-style-type: none"> • Főúri kastélyok a művelődés szolgálatában (pl. Eszterháza, Gödöllő). 	Pozsony, Bécs.	személyiségének bemutatása.
--	--	----------------	-----------------------------

TEVÉKENYSÉGEK

- Képek, ábrázolások gyűjtése magyar végvárakról, kiállítás rendezése.
- Egy játékfilm megnézése és megbeszélése a törökellenes háborúk hőseiről és eseményeiről.
- Egy a Rákóczi-szabadságharcot bemutató műalkotás (pl. festmény, népdal, regény) feldolgozása.
- Vélemény megfogalmazása, vita a szatmári békéről.
- A magyar huszárokról szóló történetek gyűjtése, elbeszélése.
- A huszárok fegyverzetének és öltözetének bemutatása.
- Képek gyűjtése főúri kastélyokról.

TÉMAKÖR: Élet a kora újkori Magyarországon

ÓRASZÁM: 6 óra

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok	Javasolt tevékenységek
Élet a török hódoltság kori Magyarországon – egy konkrét település (pl. Debrecen vagy Kecskemét) bemutatásával	<ul style="list-style-type: none"> • A török uralom. • A mezőváros élete. • Szarvasmarha-kereskedelem. 	Fogalmak: nemzetiség, ortodox, barokk. Topográfia: Debrecen, Temesvár.	<ul style="list-style-type: none"> • A kora újkori életmód összehasonlítása a maival. • A török kori mezővárosok mindennapjainak bemutatása különböző gyűjtött források alapján. • A 15. századi és a 18. század végi magyarországi etnikai viszonyok összehasonlítása térképen, illetve táblázatban vagy diagramon szereplő adatok segítségével.
Élet a 18. századi Magyarországon – egy konkrét település (pl. Temesvár) bemutatásával	<ul style="list-style-type: none"> • Magyarország újranevesülése és újranevesítése. • Népek és vallások együttélése. • A barokk városépítészet. 		

TEVÉKENYSÉGEK

- A török kori magyar kereskedelem fő irányainak és árucikkeinek nyomon követése tematikus térkép segítségével.
- Prezentáció vagy plakát készítése ősi magyar állatfajtaokról.
- Térképvázlat rajzolása vagy makett készítése egy mezővárosról.
- Képek gyűjtése a magyarországi barokk építészetéről.
- Egy barokk templom megtekintése a saját településen.

TÉMAKÖR: Forradalmak kora

ÓRASZÁM: 5 óra

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok	Fejlesztési feladatok
Ipari forradalom	<ul style="list-style-type: none">• Gyapotból pamut.• A textilipar fejlődése.• A gőzgép.• Bányászat, gyáripar, vasútépítés.• Gyerekek és felnőttek mindennapjai egy iparvárosban.	<p>Fogalmak: ipari forradalom, gyár, szabad verseny, tömegtermelés, munkanélküliség, forradalom, diktatúra.</p> <p>Személyek: James Watt, Edison, Bonaparte Napóleon.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Vélemény megfogalmazása a technikai fejlődés előnyeiről és hátrányairól.• A francia forradalom értékelése; pozitívumok és negatívumok azonosítása.
Társadalmi-politikai forradalom	<ul style="list-style-type: none">• A köztársaság kísérlete Franciaországban.• A forradalmi terror.• Napóleon a császár és hadvezér.	<p>Kronológia: 1789 a francia forradalom, 1815 a waterlooi csata.</p> <p>Topográfia: Párizs, Habsburg Birodalom, Oroszország, Nagy-Britannia.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Napóleon alakjának, történelmi szerepének megítélése különböző források alapján.

TEVÉKENYSÉGEK

- A manufaktúrák és a gyárak működésének összehasonlítása megadott szempontok alapján.
- Beszélgetés a gyermekmunkáról.
- Napóleon oroszországi hadjáratának követése térképen.
- Napóleon-ábrázolások gyűjtése.

TÉMAKÖR: A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora

ÓRASZÁM: 13 óra

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok	Fejlesztési feladatok
A reformkor	<ul style="list-style-type: none">Széchenyi István alkotásai.A jobbágyfelszabadítás kérdése.A magyar nyelv és a nemzeti kultúra ügye.	Fogalmak: országgyűlés, közteherviselés, jobbágyfelszabadítás, sajtószabadság, cenzúra, miniszterelnök, honvédség, kiegyezés.	<ul style="list-style-type: none">A reformkor legfontosabb problémáinak bemutatása.1848. március 15-e eseményeinek felidézése képek, dokumentumok, visszaemlékezések, filmrészletek és/vagy dramatikus jelenetek segítségével.A kor történelmi szereplőinek jellemzése; tevékenységük bemutatása.
A forradalom	<ul style="list-style-type: none">A március 15-i események és a 12 pont.Kossuth Lajos szerepe.Az áprilisi törvények.A Batthyány-kormány.	Személyek: Széchenyi István, Kossuth Lajos, Batthyány Lajos, Bem József, Görgei Artúr, Klapka György, Ferenc József, Deák Ferenc.	<ul style="list-style-type: none">A zsidóság pozitív szerepe a szabadságharcban.A tavaszi hadjárat hadmozdulatainak végigkövetése térképen.
Képek a szabadságharc történetéből	<ul style="list-style-type: none">Történetek a szabadságharc idejéből.Görgei Artúr, a hadvezér.A tavaszi hadjárat.A Függetlenségi nyilatkozat.A fegyverletétel és megtorlás – Arad.	Kronológia: 1830–1848 a reformkor, 1848. március 15. a pesti forradalom, 1849. október 6. az aradi kivégzések, 1867 a kiegyezés.	<ul style="list-style-type: none">A szabadságharcot követő megtorlás néhány konkrét esetének bemutatása (aradi vértanúk, a zsidóságot sújtó közösségi büntetés)A kiegyezés értékelése.
A kiegyezés	<ul style="list-style-type: none">Az ellenállás formái.Deák Ferenc szerepe.A kiegyezés megkötése.Az Osztrák-Magyar Monarchia megszületése.	Topográfia: Pest, Pákozd, Isaszeg, Világos, Komárom, Arad, Osztrák-Magyar Monarchia.	

TEVÉKENYSÉGEK

- Tablókészítés a kor legfontosabb szereplőiről.
- Képek gyűjtése Széchenyi gyakorlati tevékenységéről.
- Folyamatábra készítése az európai és a magyar forradalmak események összefüggéseiről.
- Térképábrák készítése a március 15-i eseményekről.
- Kvíz készítése a március 15-i eseményekről és szereplőikről.

- Poszter, kiselőadás, prezentáció készítése a szabadságharc egy híres csatájáról.
- 1848–49-es emlékhelyek felkeresése a környéken.
- Képek gyűjtése a szabadságharc honvédeinek egyenruháiról és fegyvereiről.
- Történelmi portré készítése Széchenyi Istvánról és/vagy Kossuth Lajosról és/vagy Deák Ferencről.

Mikrotörténelmi kutatás: egyéni sorsok feltérképezése, a szabadságharc pozitív szerepet betöltő nemzetiségi vagy zsidó származású résztvevőinek bemutatása

FEJLESZTÉSI TERÜLETEK:

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

- ismeri és fel tudja idézni a magyar és az európai történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb mondákat, történeteket, elbeszéléseket;
- be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;
- ismeri a középkori és újkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;
- fel tudja idézni a középkori és újkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait.
- képes felidézni a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;
- tisztában van a középkor és újkor világképének fő vonásaival;
- ismeri és be tudja mutatni a 19. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban;
- látja a politikai megosztottság következményeit;
- példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez;
- valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot a középkori és újkori európai történelmi folyamatokban.

ISMERETSZERZÉS ÉS FORRÁSHASZNÁLAT

- képes ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból;
- kiemel lényeges információkat (kulcsszavakat) elbeszélő vagy leíró szövegekből, illetve rövidebb magyarázó szövegekből, és az ezek alapján megfogalmazott kérdésekre egyszerű válaszokat képes adni;
- megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjt különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok, kronológiák, könyvtárak, múzeumok anyagai, filmek; nyomtatott és digitális, vizuális források);
- képes magatartásformák megfigyelésére és jellemzésére;
- megadott szempontok alapján rendszerezi a történelmi információkat;
- következtetések levonása a feldolgozott információkból;
- képen, egyszerű ábrán ábrázolt folyamatot, jelenséget saját szavaival le tud írni;
- össze tudja vetni a forrásokban található információkat az ismereteivel;
- egyszerű következtetéseket von le, és véleményt tud alkotni.

TÁJÉKOZÓDÁS IDŐBEN ÉS TÉRBEN

- ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait, néhány kiemelten fontos esemény és jelenség időpontját;
- használja az idő tagolására szolgáló kifejezéseket, történelmi eseményre, jelenségre, korszakra való utalással végez időmeghatározást;
- időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével;
- ismeri lakóhelyének a korszakhoz kapcsolódó emlékeit;
- a tanult történelmi eseményeket, jelenségeket, személyeket, képeket hozzá tudja rendelni egy adott történelmi korhoz, régióhoz, államhoz;
- használ különböző történelmi térképeket a fontosabb történelmi események helyszíneinek azonosítására, egyszerű jelenségek leolvasására, vaktérképen való elhelyezésére;
- egyszerű alaprajzokat, modelleket, térképvázlatokat (pl. települések, épületek, csaták) tervez és készít.

SZAKTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓ

- önállóan képes eseményeket, történeteket elmondani, történelmi személyeket bemutatni, saját véleményt megfogalmazni;
- az általa gyűjtött történelmi adatokból, szövegekből rövid tartalmi ismertetőt tud készíteni;
- képes önálló kérdések megfogalmazására a tárgyalt történelmi témával, eseményekkel kapcsolatban;
- képes rövid fogalmazások készítésére egy-egy történetről, történelmi témáról;
- különböző történelmi korszakok, történelmi kérdések tárgyalása során alkalmazza az értelmező és tartalmi kulcsfogalmakat, továbbá használja a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat;
- tud egyszerű vizuális rendezőket kiegészíteni hagyományos vagy digitális módon (táblázatok, ábrák, tabló, rajzok, vázlatok) egy történelmi témáról;
- egyszerű történelmi témáról tanári útmutatás segítségével kiselőadást állít össze és mutat be;
- tanári segítséggel dramatikusan, szerepjáték formájában tud megjeleníteni történelmi eseményeket, jelenségeket, személyiségeket.

TÖRTÉNELMI GONDOLKODÁS

- képes megfigyelni és összehasonlítani a történelemben előforduló különböző emberi magatartásformákat és élethelyzeteket;
- feltételezéseket fogalmaz meg történelmi személyek cselekedeteinek mozgatórugóiról, és alátámasztja azokat;
- önálló véleményt képes megfogalmazni történelmi szereplőkről, eseményekről;
- felismeri a különböző korokra és régiókra jellemző tárgyakat, alkotásokat, életmódokat, szokásokat, változásokat, képes azokat összehasonlítani egymással, illetve a mai korral;
- példákat hoz a történelmi jelenségekre;
- felismeri, hogy az emberi cselekedet és annak következménye között szoros kapcsolat van.